

JAN DĄBSKI
ur. 1963; Chełm

Tytuł fragmentu relacji	Żydzi
Zakres terytorialny i czasowy	Chełm; II wojna światowa
Słowa kluczowe	Chełm, Żydzi, Holocaust, Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata

Żydzi

Dowiedziałem się, że w momencie kiedy w Chełmie likwidowane było getto, wiadomo było, że Żydzi byli umieszczani w obozach zagłady, [na przykład] w Sobiborze. W jednym z ostatnich dni likwidacji getta pani Rachela, w tym czasie Gipsz [Gipsz], przyszła w dwojgiem dzieci do mojego dziadka prosić, żeby ich przechował, albo pozwolił jej umrzeć. Dziadek, który był związany częściowo interesami jeszcze przedwojennymi z mężem pani Racheli, mimo trudnej sytuacji nie pozostawił ich losowi i przechował ich, głównie w piwnicy. O ile mi wiadomo, nigdy nie było rozmowy na temat ceny, nie było rozmowy na temat zapłaty. Z rozmów z mamą też wynika, że nigdy nie podjęto tematu jakiegokolwiek wynagrodzenia, a wiadomo, że okres okupacyjny był okresem bardzo ciężkim. Żywność wydawało się na kartki. Ciężko było utrzymać kobietę z dwojgiem dzieci. Wiem, że tylko mama, [spośród] mieszkającego w domu rodzeństwa, była zorientowana, że przechowywała się żydowska rodzina. Od czasu do czasu zmieniali miejsce pobytu z piwnicy na strych, ale wszystko pozostało w ukryciu. Było to bardzo niebezpieczne, albowiem przez ścianę rodzina sąsadowała z folksdojczami. Niebezpieczeństwo wydania kogokolwiek było bardzo duże - przepisy okupacyjne mówiły jasno, że za ukrywanie Żydów ponosiła śmierć cała rodzina. W momencie, kiedy zostaliby znaleźni [Żydzi], również brat, który był na robotach w Niemczech, zostałby ukarany śmiercią za to, że jego rodzina w Polsce przechowywała Żydów. Wiem, że przez całą okupację byli w tym mieszkaniu. Po wkroczeniu na te tereny wojsk radzieckich i Ludowego Wojska Polskiego babcia wręcz poprosiła panią Rachelę, żeby jak najszybciej przeniosła się do wolnych mieszkań, które były w Chełmie. [Chciała uniknąć] podejrzeń, że przez to przechowywanie mogli jakoś skorzystać. Wiadomo, że w późniejszym okresie były rewizje w domach, szukano złota czy czegoś, ale nie przyniosło to żadnych rezultatów.

Data i miejsce nagrania	2007-12-09, Chełm
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Transkrypcja	Magdalena Ładziak
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"